

KONU 1: DOĞU VE GÜNEY CEPHELERİ

	CEPHELERE GENEL BİR BAKIŞ		
	1. DOĞU CEPHESİ	2. GÜNEY CEPHESİ	3. BATI CEPHESİ
SAVAŞILAN DÜŞMAN	Ermeniler	Ermeniler ve Fransızlar	Yunanlar
KOMUTAN	Kazım Karabekir Paşa	Ali Saip Bey, Şahin Bey	İsmet Bey, Mustafa Kemal Paşa
ASKERİ BİRLİK	15. Kolordu	Kuvayimilliyeye	Düzenli Ordu
CEPHENİN SONUCU	Zafer	Zafer	Zafer
CEPHEYİ SONA ERDİREN ANTLAŞMA	Gümrü Antlaşması	Ankara Antlaşması	Mudanya Ateşkes Antlaşması

1.DOĞU CEPHESİ:

1917 Bolşevik İhtilali'yle Çarlık rejimi yıkılmış, yerine Sovyet Rusya kurulmuştu. Sovyet Rusya, 3 Mart 1918'de Brest-Litovsk Antlaşması ile Kars, Ardahan ve Batum'u Osmanlı'ya geri vermişti. Mondros Ateşkes Antlaşmasından sonra ortaya çıkan karışıklıktan yararlanan Ermeniler Doğu illerini işgale başladılar. TBMM, Haziran 1920'de Osmanlı Devleti'nden kalma 15. Kolordunun başına Kazım Karabekir Paşa'yı Doğu Cephesi Komutanı olarak atadı.

Kazım Karabekir komutasındaki 15.Kolordu, Sarıkamış ve Kars çevresini kurtararak Gümrü'ye kadar ilerledi. Zor durumda kalan Ermeniler ateşkes istedi. Ermenilerle Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920) imzalandı.

GÜMRÜ ANTLAŞMASI	
MADDELERİ	ÖNEMİ
1. Aras Nehri - Çıldır Gölü hattı sınır olacak. 2. Kars, Sarıkamış ve Iğdır TBMM'ye verilecek. 3. Ermenistan Sevr antlaşmasını tanımayacak, 4. Ermenistan TBMM Hükümetini ve Misakı Milli'yi tanıyacak.	<ul style="list-style-type: none"> TBMM'nin imzaladığı ilk antlaşmadır. TBMM'nin uluslararası alandaki ilk askeri ve siyasi başarısıdır. TBMM'yi ve Misakı Milli'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan olmuştur. Sevr'i geçersiz sayan ilk uluslararası siyasi belgedir. Ermeni sorunu çözüme kavuşturulmuştur. TBMM bu antlaşmada "Türkiye" adını kullanmıştır.

UYARI: Doğu Cephesi ilk çözüme kavuşan cephe olup bölgedeki birlikler Batı ve Güney cephelerine kaydırılarak bu cephelerin güçlenmesi sağlanmıştır. I. İnönü Savaşı'ndan sonra Sovyet Rusya ile 16 Mart 1921'de Moskova Antlaşması imzalanmış ve Batum Gürcistan'a bırakılmıştır. Doğu sınırımızı kesin olarak belirleyen antlaşma 13 Ekim 1921'de Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan'la imzaladığımız Kars Antlaşması'dır.

2. GÜNEY CEPHESİ:

Mondros Ateşkes Antlaşmasından İngilizler Hatay, Antep, Maraş, Adana ve Urfa illerini işgal etmişler ancak daha sonra Fransa ile bir antlaşma imzalayarak buraları Fransızlara bırakmışlardır. Fransızların Ermenilerle birlik olarak güney illerimizi işgal etmeye başlaması üzerine, bölgede Kuvayı Milliye birlikleri ortaya çıkmış ve direniş başlamıştır. Sivas Kongresi'nden sonra bölgeye gönderilen gönüllü subaylar direnişi örgütlemeye çalıştılar. Maraş'ta Sütçü İmam, Antep'te Üsteğmen Şahin Bey, Urfa'da Yüzbaşı Ali Saip Bey halka liderlik yapmışlardır. Yöre halkının kahramanca mücadelesi sonunda; 11 Şubat 1920'de Maraş, 10 Nisan 1920'de Urfa Fransız işgalinden kurtulmuştur. Antep Fransızlara karşı kahramanca mücadele etmiş, ancak 9 Şubat 1921'de teslim olmak zorunda kalmıştır. Fransa, Güney Cephesi'ndeki direniş karşısında burada tutunamayacağını anlamış ve Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra TBMM Hükümeti ile Ankara Antlaşması'nı (20 Ekim 1921) imzalayarak Hatay dışında işgal ettiği yerlerden çekilmiştir. Böylece Güney Cephesi'ndeki askeri mücadele sona ermiştir. Antep'e "Gazi" (6 Şubat 1921), Maraş'a "Kahraman" (1973), Urfa'ya "Şanlı" (1984) unvanlarını vermiştir.

NOT: Antalya ve Konya çevresini işgal eden İtalyanlar ile aramızda ciddi bir sorun yaşanmamıştır. II. İnönü Muharebesi'nin kazanılması üzerine işgal bölgelerini boşaltmaya başlamışlar, Türk Ordusu'nun Kütahya-Eskişehir Muharebeleri'nde yenilmesi üzerine çekilmeyi yavaşlatmışlar; ancak Sakarya Zaferi sonrası Yunanlıların başarılı olamayacağı anlaşılınca işgallerine kesin olarak son vermişlerdir.

KONU 2: BATI CEPHESİ

	DÜZENLİ ORDUNUN KURULMASI KUVAYI MİLLİYENİN KALDIRILMA SEBEPLERİ
1.	Askeri disiplinden yoksun olmaları
2.	İşgalleri önleyememeleri ve düşmanın ilerleyişini durduramamaları
3.	Halktan zorla asker ve para toplamaları
4.	Kendilerine karşı çıkanları cezalandırmaları
5.	Bazı Kuvayı Milliye komutanlarının başına buyruk hareket etmeleri
6.	Düzenli düşman kuvvetlerine ancak düzenli birliklerle mücadele edilebileceğinin anlaşılması

Batı Cephesi Kuvayı Milliye Komutanı Ali Fuat Paşa'nın Yunanlılarla yaptığı Gediz Muharebesi'nde başarılı olamaması TBMM'de tartışmalara neden oldu. Bunun üzerine Albay İsmet Paşa, Batı Cephesi Komutanı olarak atandı ve Kuvayı Milliye birlikleri kaldırılarak yerine düzenli ordu kuruldu (8 Kasım 1920).

I. İNÖNÜ SAVAŞI (6-10 OCAK 1921)

SEBEPLERİ
<ul style="list-style-type: none">
TBMM Hükümeti'ne Sevr'i zorla kabul ettirmek
Ankara'yı ele geçirip TBMM'yi dağıtmak ve Milli Mücadele'yi engellemek
SONUÇLARI
<ul style="list-style-type: none">
Sovyet Rusya'yla Moskova Antlaşması imzalanmıştır. Böylece ilk kez Avrupalı büyük bir devlet TBMM'yi resmen tanımış ve Sevr'i reddetmiştir.(ULUSLARARASI SONUÇ)
İstiklal Marşı kabul edilmiştir. Böylece ordunun mücadele azmine katkı sağlanmıştır.(ULUSAL SONUÇ)
Londra Konferansı toplanmış ve TBMM resmen davet edilmiştir. İtilaf devletleri ilk kez resmen TBMM'yi tanımış oldu.(ULUSLARARASI SONUÇ)
Afganistan ile dostluk antlaşması imzalanmıştır. Böylece ilk defa bir Müslüman ülke TBMM'yi; TBMM de ilk kez bir Müslüman ülkeyi resmen tanımış oldu. (ULUSLARARASI SONUÇ)
Teşkilat-ı Esasiye kanunu kabul edilmiş ve meclisin çalışma usulü kanun çerçevesinde belirlenmiş oldu.(ULUSAL SONUÇ)

I. İNÖNÜ SAVAŞI SONUCUNDA MEYDANA GELEN GELİŞMELER		
1.	Londra Konferansı (23 Şubat- 12 Mart 1921)	<ul style="list-style-type: none"> İtilaf Devletleri, TBMM'nin varlığını resmen tanıdı. Misakımillî, İtilaf Devletlerine ve dünya kamuoyuna resmî olarak duyuruldu. "Türkler barış istemiyorlar." şeklinde oluşturulabilecek olumsuz propagandanın önüne geçildi. İtilaf Devletleri arasında var olan görüş ayrılığı Konferans sonunda Dışişleri Bakanı Bekir Sami Bey, İngiltere, Fransa ve İtalya ile ikili antlaşmalar yapmış ancak TBMM bu antlaşmaları, ulusal bağımsızlığa aykırı bulunduğu için onaylamamıştır.

2.	Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)	<ul style="list-style-type: none"> • İlk defa Batılı bir devlet TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanımıştır. • Sovyet Rusya, TBMM'yi ve Misak-ı Milli'yi tanıyan ilk Avrupalı devlettir. • Doğu Cephesi güvenlik altına alınmış ve buradaki birliklerimiz diğer cephelere kaydırılmıştır. • TBMM Hükümeti aradığı siyasi ve ekonomik dış desteği bulmuştur.
3.	Afganistan ile Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)	<ul style="list-style-type: none"> • Afganistan TBMM Hükümeti'nin, TBMM'de Afganistan'ın bağımsızlığını tanımıştır. • Taraflardan birinin saldırıya uğraması durumunda diğerinin yardım etmesi kararlaştırılmıştır. • Türkiye'nin kültürel yardım amacıyla Afganistan'a en az beş yıl kalmak şartıyla öğretmenler ve subaylar göndermesi karara bağlanmıştır. • İlk kez bir Müslüman devlet TBMM'yi tanımıştır.
4.	İstiklal Marşı'nın Kabulü (12 Mart 1921)	• Millet'in ve ordunun mücadele azmini artırmıştır.
5.	Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (20 Ocak 1921)	<p style="text-align: center;">Bazı Maddeleri</p> <p>a. Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.</p> <p>b. Yasama ve yürütme yetkileri millet'in tek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisinde toplanır.</p> <p>c. Büyük Millet Meclisinin başkanı, hükümetin de başkanıdır.</p> <p>ç. BMM seçimleri iki yılda bir yapılır.</p> <p>d. Dinî hükümlerin yerine getirilmesi; yasaların konması, değiştirilmesi, kaldırılması; antlaşma ve barış yapılması ve savaş kararı verilmesi gibi temel haklar Büyük Millet Meclisine aittir.</p>

HAFIZA BİLGİSİ: I. İnönü Savaşından sonraki gelişmeleri bu savaş milli mücadele açısından bir milat olduğu için M.İ.L.A.T. olarak zihninizde kodlayabiliriz.

Yorum: I. İnönü Savaşından sonra Londra Konferansı ve bazı antlaşmaların imzalanması askeri başarıların beraberinde siyasi başarıları da getirdiğini gösterir.

II. İNÖNÜ SAVAŞI (23 MART- 1 NİSAN 1921)

Sebepleri	
1.	Londra Konferansı'ndan bir sonuç alınamaması,
2.	Sevr'i TBMM'ye zorla kabul ettirmek,
3.	Yunanistan'ın gücünü kanıtlamak istemesi

Yunanlılar 23 Mart'ta Bursa ve Uşak üzerinden saldırıya geçmiş ancak başarılı olamayarak geri çekilmişlerdir. Yunanlıların geri çekilmesinden sonra Aslıhanlar ve Dumlupınar çevresinde Yunan kuvvetlerine taarruz eden Türk birlikleri beklediği sonuçları alamamıştır.

Yorum: Bu durum Türk ordusunun henüz taarruz gücüne ulaşamadığını gösterir.

Sonuçları	
1.	Halkın TBMM Hükümeti'ne ve düzenli orduya olan güveni artmıştır.
2.	Mustafa Kemal Paşa, Batı Cephesi komutanlığına çektiği kutlama telgrafında: "Siz orada yalnız düşmanı değil, aynı zamanda Türk Milleti'nin makûs (kötü giden) talihini de yendiniz." diyerek zaferin önemini vurgulamıştır.
3.	İtalyanlar Anadolu'da işgal ettiği yerleri boşaltmaya başlamışlardır. (İtalya, Sakarya Savaşı'ndan sonra tamamen Anadolu'dan çekilecektir.)

KÜTAHYA-ESKİŞEHİR SAVAŞLARI (10-24 TEMMUZ 1921)

10 Temmuz 1921 günü üstün kuvvetlerle Eskişehir ve Afyon yönünde saldırı başlatan Yunanlılar, Türk ordusunu geri çekilmeye zorladılar.

Dikkat: Düzenli ordunun aldığı ilk ve tek yenilgidir.

Sonuçları	
1.	Kütahya, Eskişehir ve Afyon Yunanlıların eline geçti.
2.	TBMM'de olumsuz tartışmalar yaşandı ve Mustafa Kemal Paşa'ya karşı tepkiler yoğunlaştı.
3.	Meclis'in Kayseri'ye taşınması fikri gündeme geldi.
4.	İsmet Paşa Genelkurmay Başkanlığı görevinden alınmış ve Milli Savunma Bakanı Orgeneral Fevzi Paşa'yı bu vazifeyle görevlendirmiştir.
5.	Dış politikada İtalya geri çekilme işlemini durdururken, Fransa da barış görüşmelerini uzatmıştır.

BAŞKOMUTANLIK KANUNU (5 Ağustos 1921)	
5 Ağustos 1921'de kabul edilen Başkomutanlık Kanunuyla, Mustafa Kemal Paşa'ya Meclisin tüm yetkileri verilerek (yasama, yürütme, yargı), üç aylık bir süre için Başkomutan seçildi.	
Yorum: Mustafa Kemal Paşa'nın bu yetkiyi istemesindeki temel amaç; hızlı karar alıp uygulayabilmek ve devlet işlerinde tek başına hareket edebilmektir. Mustafa Kemal Paşa'nın Başkomutanlık yetkisi, daha sonra süresiz hale getirilmiştir. Bu durum Meclisin Mustafa Kemal Paşa'ya karşı güveninin arttığını gösterir.	

KONU 3: SAVAŞ ORTAMINDA MAARİF KONGRESİ

- Atatürk eğitime büyük önem vermiş, eğitimin bir milletin geleceği üzerinde büyük rol oynadığına inanmıştır.
- Bu nedenle Kütahya- Eskişehir Savaşlarının devam ettiği günlerde 15 Temmuz 1921’de Ankara’da Erkek Öğretmen Okulu’nda bir kongre yapılmıştır. Kongreye Mustafa Kemal ile birlikte 180 eğitimci katılmıştır.
- Atatürk’e *“Savaşın yoğunlaşacağı anlaşılan bir sırada böyle bir toplantı size ayak bağı olabilir. Uygun görürseniz erteleyelim”* denilmesine rağmen *“Cahillikle, ilkellikle savaş, düşmanla savaştan daha az önemli değildir. Toplantıya katılacağım ve konuşacağım.”* demiştir.
- Kurtuluş Savaşı kazanıldıktan sonra yeni Türk devletinin eğitim politikasının nasıl olacağı bu kongrede belirlenmiştir.

Yorum: Kütahya-Eskişehir Savaşlarının en yoğun olduğu günlerde böyle bir toplantının yapılmış olması Atatürk’ün eğitime verdiği önemi göstermektedir.

KONU 4: MİLLÎ MÜCADELE, MİLLÎ SEFERBERLİK: TEKÂLİF-İ MİLLÎYE

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa; ordunun acil ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yetkisini kullanarak, 8 Ağustos 1921’de Tekâlif-i Milliye Emirlerini (Milli Yükümlülükler) yayımladı. Bu emirlere göre;

1.	Her aile bir çift çorap, çarık, çamaşır ile bir elbise verip bir askeri giydirecektir.
2.	Herkes elindeki tüm silah ve cephaneyi üç gün içerisinde orduya teslim edecektir.
3.	Ulaşım aracı olanlar, ayda 100 km’lik mesafe için savaş araç ve gereci taşıyacaktır.
4.	Silah yapımını bilen zanaatkârlar ordu hizmetine girecektir. Eli silah tutan herkes orduya katılacaktır.
5.	Bu yardımların mümkün olan en kısa sürede toplanabilmesi için her ilçede bir “Tekalif-i Milliye Komisyonu” kurulacak ve bu komisyonların hızlı çalışmasını sağlamak için de İstiklal Mahkemeleri kurulacaktır.
6.	Kurtuluş Savaşı yıllarında Yeni Türk Devleti’nin gelirleri ordunun ihtiyaçlarını karşılayamadığından Tekâlif-i Milliye Emirleri çıkartılarak ordunun ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır.
7.	Türk halkı kendisinden istenilen yardımları fazlasıyla vermiş ve bir hafta içerisinde ordunun ihtiyaçları büyük ölçüde karşılanmıştır.
8.	Tekâlif-i Milliye Emirlerinin yayınlanması, “Topyekûn Seferberlik” halinin başlatıldığını gösterir. Milli birlik ve beraberliğin en güzel örneğidir.

NOT: Tekâlif-i Milliye emirleri Sakarya Savaşı öncesinde ve sonrasında olmak üzere toplam iki kez yayınlanmıştır.

KONU 5: DİRENİŞTEN DİRİLİŞE: SAKARYA'DAN BÜYÜK TAARRUZ'A

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ (23 AĞUSTOS – 12 EYLÜL 1921)

Savaşın Sebepleri	
1.	Sevr'i Türklere zorla kabul ettirmek
2.	Ankara'yı alarak TBMM'yi ve düzenli orduyu yok etmek

Yunanlılar, 23 Ağustos 1921'de saldırıya geçtiler. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa; "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, kanla ıslanmadıkça bırakılamaz." emrini vererek "topyekûn savaş" taktiğini uygulamıştır. Bu savaş ile Yunan ordusu bozguna uğratılmış, saldırı gücü kırılmış ve geri çekilmek zorunda kalmıştır. Sakarya Irmağı'nın doğusu düşmandan tamamen temizlenmiştir.

SAVAŞIN ULUSAL SONUÇLARI	SAVAŞIN ULUSLARARASI SONUÇLARI
<ul style="list-style-type: none"> Yunan ordusunun saldırı gücü kırılarak savunma durumuna çekildi. Türk ordusu taarruz konumuna geçti. Türk ordusunun 1683 II. Viyana Kuşatmasından beri Avrupa karşısında devam eden gerileyişi sona erdi. TBMM, Mustafa Kemal Paşa'ya "Mareşallik" rütbesi ve "Gazilik" unvanı verdi (19 Eylül 1921). Türk ordusu bu savaşta çok sayıda subayını kaybettiği için Sakarya Muharebesi "Subaylar Savaşı" olarak da bilinir.	<ul style="list-style-type: none"> İtalyanlar, Anadolu'da işgal ettikleri yerlerden tamamen çekildiler. İtilaf Devletleri arasındaki görüş ayrıkları iyice arttı ve birlik tamamen bozuldu. İngilizler TBMM karşısında yalnız kaldılar. İtilaf Devletleri, Türkiye ve Yunanistan'a ateşkes teklifinde bulunmuşlardır. Bu durum TBMM Hükümeti'nin varlığını, askeri alandaki başarılarıyla kabul ettirdiğini gösterir. Kafkasya'daki devletlerle Kars Antlaşması, Fransa ile Ankara Antlaşması imzalanmıştır.
Yorum: Askeri başarılar siyasi başarılarla ortam hazırlar.	

HAFIZA BİLGİSİ: Sakarya savaşı'ndan sonra imzalanan antlaşmalar Kars ve Ankara Antlaşmalarıdır. Bu antlaşmaları kısaca **KA-AN** olarak hafızamıza kodlayabiliriz.

KARS ANTLAŞMASI	
İMZALAYAN DEVLETLER	MADDELERİ
Kafkas Cumhuriyetleri (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan) ile TBMM Hükümeti arasında imzalanmıştır.	1. Doğu sınırimız kesin olarak çizilmiştir. 2. Moskova Antlaşması'nın onaylanması niteliğindedir. 3. Ukrayna Cumhuriyeti ile TBMM Hükümeti arasında da bir dostluk antlaşması imzalanmış, Sovyet Rusya'nın TBMM'ye yapacağı yardımlara kesinlik kazandırılmıştır.
ANKARA ANTLAŞMASI	
İMZALAYAN DEVLETLER	MADDELERİ
Fransa ile TBMM Hükümeti arasında imzalanmıştır.	1. İki taraf arasındaki silahlı mücadele sona erecek, 2. Fransızlar, işgal ettiği yerlerden çekilecek, 3. Hatay Fransa'nın mandası Suriye'de kalacak fakat bu bölgelerde dili Türkçe olan özel bir yönetim kurulacak.

Yorum: Ankara antlaşması, bir cephe'deki askeri zaferin diğer cephelere de olumlu etkisi olduğunu göstermektedir.

Yorum: Hatay'da Türk kültürünün korunmasını kolaylaştırmış ve Hatay'ın 1939'da anavatanına katılmasına katkı sağlamıştır. Hatay'ın Fransa'ya bırakılması Misakı Milli'den verilen ikinci tavizdir. TBMM'yi ve Misakı Milli'yi tanıyan ilk İtilaf Devleti Fransa'dır.

NOT: Hatay ve İskenderun dışında bugünkü Suriye sınırimız çizildi. Güney cephesi kapandı ve bundan sonra bütün birliklerimiz Batı Cephesi'ne kaydırıldı.

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ

(26 AĞUSTOS- 18 EYLÜL 1922)

taktiksosyal

Büyük Taarruz öncesinde mecliste alınan bir kararla, Başkomutanlığın süresiz olarak Mustafa Kemal'de kalmasına karar verilmiştir.

Yorum: Meclisin bu tutumu Mustafa Kemal'e duyulan güvenin arttığını göstermektedir.

- 26 Ağustos 1922 günü sabah saatlerinde yoğun topçu atışıyla başlayan Türk taarruzu karşısında Yunan siperleri altı saatte aşıldı ve Yunan ordusu kaçmaya başladı.
- Atlı birliklerimiz kaçan Yunan ordusunu Afyon Dumlupınar'da kuşattı. 30 Ağustos 1922'de yapılan Başkomutanlık (Dumlupınar) Meydan Muharebesi'nde Yunan ordusunun büyük bir bölümü yok edildi. Yunan Başkomutanı da savaşa katıldığı için bu savaşa "Başkomutanlık Meydan Savaşı" adı verilmiştir.
- Atatürk'ün "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!" emrini alan kahraman Türk ordusu, 9 Eylül günü İzmir'e, 11 Eylül günü Bursa'ya ve 18 Eylül günü Balıkesir'e ulaşarak tüm Batı Anadolu'yu düşmandan temizledi.
- Türk ordusunun İstanbul üzerine yürüyeceğini anlayan İngilizler, ateşkes istediler.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 EKİM 1922)

Görüşmelere; İngiltere, Fransa, İtalya ve TBMM Hükümeti adına İsmet Paşa katılmıştır. Yunan temsilcileri ateşkes görüşmelerine katılmamış, görüşmelerde Yunanistan'ı İngiltere temsil etmiştir.

Yorum: Yunanistan'ın görüşmelere katılmadığı halde alınan kararları kabul etmesi, kendi iradesiyle hareket etmediğini, İngiltere'nin güdümünde olduğunu gösterir.

ANTLAŞMA MADDELERİ	
1.	Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki savaş sona erecektir. Yorum: Milli Mücadele'nin askeri aşamasının bittiğini diplomatik aşamasının başladığını gösterir.
2.	Yunanistan, 15 gün içinde Doğu Trakya'yı (Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ) boşaltacaktır. Yorum: Trakya toprakları bu bölgede savaş yapılmadan kurtarılmıştır.
3.	TBMM Hükümeti, barış antlaşması imzalanıncaya kadar bölgede kalacaktır.
4.	İstanbul ve Boğazlar, TBMM Hükümeti'ne bırakılacak, ancak İtilaf Devletleri kuvvetleri kesin barış yapıncaya kadar burada kalacaklardır. Yorum: Bu madde Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğinin göstergesidir.

ATEŞKESİN ÖNEMİ VE SONUÇLARI	
1.	Türk Kurtuluş Savaşı'nın silahlı mücadele dönemi sona erdi, diplomatik mücadele dönemi başladı.
2.	Doğu Trakya (Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ) ve İstanbul savaş yapılmadan kurtarıldı.
3.	Türk-Yunan mücadelesi kesin olarak sona erdi.
4.	İtilaf Devletleri (özellikle İngiltere ve İtalya), bu antlaşmayı imzalamakla Yeni Türk Devleti'nin siyasi varlığını tanımış oldular.

KONU 6: LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI

- Konferansa Türkiye'yi İsmet Paşa temsil etmiştir.

DİKKAT: TBMM, Lozan'a gidecek heyetten, Kapitülasyonlar ve Ermeni Yurdu (Azınlıklar) konularında kesinlikle taviz verilmemesini istemiştir.

- Bu durum tam bağımsızlıktan ödün verilmeyeceğini gösterir.

Konferansa; İngiltere, Fransa, İtalya, TBMM Hükümeti, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya, Japonya, Belçika ve Portekiz doğrudan katılmıştır. Sovyet Rusya ve Bulgaristan Boğazlar konusu görüşülürken bulunmuş, ABD ise gözlemci olarak katılmıştır. İlk görüşmeler Kapitülasyonlar, Boğazlar, Ermeni yurdu, Musul gibi konularda antlaşma sağlanamadığı için 4 Şubat 1923'te kesilmiş ancak daha sonra görüşmelere yeniden başlanmış ve 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması imzalanmıştır.

LOZAN'DA GÖRÜŞÜLEN KONULAR		
1.	SINIRLAR	<p>SURİYE SINIRI: Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması esas alınmıştır.</p> <p>IRAK SINIRI: Musul Sorunu yüzünden çözümlenememiş, Türkiye ile İngiltere arasında yapılacak görüşmelerle belirlenmek üzere ileri bir tarihe ertelenmiştir.</p> <p>BATI SINIRI: Meriç Nehri sınır kabul edilmiştir.</p> <p>ADALAR: Bozcaada, Gökçeada Türkiye'ye, Rodos ve On iki Ada İtalya'ya, Kıbrıs İngiltere'ye, diğer bütün adalar Yunanistan'a bırakılmıştır.</p>
2.	KAPİTÜLASYONLAR	<p>Kapitülasyonlar kaldırılmıştır.</p> <div>Yorum: Tam bağımsızlık ve ekonomik bağımsızlıkla ilgili bir adımdır.</div>
3.	BOĞAZLAR	<p>Başkanlığını Türkiye'nin yapacağı, uluslararası bir komisyona bırakıldı.</p> <div>Yorum: Türkiye'nin egemenlik haklarını zedeleyici niteliktedir.</div>
4.	AZINLIKLAR	<p>Türkiye'deki tüm azınlıklar Türk vatandaşı kabul edilmiştir.</p> <div>Yorum: Avrupalıların azınlıkları bahane ederek içişlerimize karışması engellenmiştir. Tam bağımsızlık ve egemenlik hakları ile ilgili atılan bir adımdır.</div>

5.	NÜFUS MÜBADELESİ	Türkiye'deki Rumlar ile Yunanistan'daki Türklerin karşılıklı olarak değiştirilmesi kararı alınmıştır.
6.	SAVAŞ TAZMİNATI	Yunanistan, savaş tazminatı olarak Edirne'nin Karaağaç bölgesini Türkiye'ye vermiştir.
7.	DIŞ BORÇLAR	Osmanlı Devletinden ayrılan devletlere paylaştırılarak taksitle ödenmesi kararlaştırılmıştır.
8.	YABANCI OKULLAR	Türkiye'deki bütün yabancı okulların Türk devletinin düzenleyeceği esaslara göre eğitim yapmaları kararlaştırılmıştır.
9.	FENER RUM PATRİKHANESİ	Türkiye aleyhinde siyasi faaliyetlerde bulunmamak şartıyla açık kalması kararlaştırılmıştır.

LOZAN ANTLAŞMASININ ÖNEMİ	
1.	Yeni Türk Devleti'nin bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü tüm devletler tarafından tanınmıştır.
2.	Misak-ı Milli sınırları büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir.
3.	Günümüze kadar geçerliliğini koruyan bir antlaşmadır.
4.	Emperyalizme karşı başarılı olması nedeniyle sömürge altındaki milletlere örnek olmuştur.

NOT: Hatay sorunu 1939'da Türkiye'ye katılmış, Irak sınırı 1926 Ankara Antlaşmasıyla belirlenmiş, boğazlar sorunu ise 1936 Montrö Boğazlar sözleşmesiyle çözüme kavuşturulmuştur.

KONU 7: SANAT VE EDEBİYAT ESERLERİNDE MİLLÎ MÜCADELE

Milli Mücadele edebiyat (roman, şiir) ve sanat (resim, heykel) eserlerine de konu olmuştur. Başta İstiklal Marşı olmak üzere bu dönemde yazılan eserlerde Kurtuluş Savaşı anlatılmıştır.

ROMAN	GAZETECİLER
<ul style="list-style-type: none"> • Halide Edip Adivar -Türk'ün Ateşle İmtihanı, Ateşten Gömlek • Yakup Kadri Karaosmanoğlu –Yaban • Tarık Buğra- Küçük Ağa • Kemal Tahir -Esir Şehrin İnsanları, Yorgun Savaşçı • Samim Kocagöz- Kalpaklılar, Doludizgin • Turgut Özakman- Şu Çılgın Türkler	<ul style="list-style-type: none"> • Falih Rıfkı Atay –Çankaya • Şevket Süreyya Aydemir -Tek Adam
ŞİİR	RESİM - HEYKEL
<ul style="list-style-type: none"> **Fazıl Hüsnü Dağlarca -Üç Şehitler Destanı **Nazım Hikmet -Kuvayı Milliye Destanı **Cahit Külebi -Atatürk Kurtuluş Savaşında	<ul style="list-style-type: none"> • Halil Dikmen -İstiklal Harbinde Kadınlar • İbrahim Çallı -Kurtuluş Savaşı'nda Zeybekler • Ruhi Arel, Ali Çelebi, Nejat Çelik ...